

# SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemoma nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330.—. Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

## Alois Jirásek

Praga, 12. marca. Davi ob 6.45 je preminul starosta čeških književnikov in pisateljev Alojz Jirásek. Bolehal je že delj časa. Vse do sinoči je bil pri polni zavesti. Šele proti polnoči je padel v agonijo, iz katere se ni več prebudil. Pogreb se bo vršil z veliko svečanostjo. V znak žalovanja so izobešene žalne zastave na vseh javnih in privatnih poslopih.



Z Aloizom Jiráskom je zapustil svet največji češki pripovednik sedanosti, pisatelj, ki ga po pravici primerjajo H. Sienkiewicz, objavljal češke preteklosti in prerok nove svobode. Z njim se je nekako zaključila slavna pisateljska generacija, ki jo zaznamujejo blesteča imena Čeh, Heyduk, Vrchlický.

Zeyer, Jirásek. Ti možje so zapustili za sabo cele biblioteke svojih spisov. Zdi se, da je z njimi izumrla tudi čudovita plodovitost, mimo drugih pisateljskih in pesniških vrlin. Alois Jirásek se je rodil dne 23. avgusta 1851 v Hromovem pri Nachodu. V mladosti je videl avstrijsko - rusko vojno, ki se je razmahnila v neposredni bližini njegovega rodnega kraja. Nemara so ti mladostni vtiski, ki so čisto odločilni za vse življenje, vplivali na njegovo poznejšo umetniško oblikovanje. Zakaj večina Jiráskovih del obravnava burne in razgibane dogodke vojne, upore in nemiro. Pa tudi sicer ga je sredina, v kateri je preživel mladostna leta, s svojimi zanimivimi starinami vzpodbujala k proučevanju češke preteklosti.

Nižo gimnazijo je dovršil v nemškem zavodu, pri benediktincih v Broumovu, višje razrede pa v taktat že narodno prebujenem mestu Hradec Králové. Na praškem vsučilišču je študiral predvsem zgodovino. Leta 1874. je bil imenovan za profesorja v Litomyšlu. V tem zgodovinsko znamenitem kraju je preživel dobrih 14 let. Tu je zasnoval in spisal svoje prve večje spise. L. 1888. je bil premeščen v Prago, kjer se je še z večjo vznemotil pisateljevanja. Njegovi spisi so imeli tedaj večji uspeh.

V novem stoletju je postal največji češki pripovednik, ljubljeneč svojega naroda. Kakor je vsekdar kot globok poznavalec češke zgodovine bičal Avstrijo, ki je v zvezi z rimsko duhovščino poglajala dotlej krasno se razvijajoči, kulturni češki narod v pobelego grobo in mrak, tako je zlasti med svetovno vojno vzel visokim letom in nevarnostim, ki so mu pretile, odločno povzliknil svoj glas za narodno popolno osvoboditev. Leta 1917, za časa znanih avstrijskih persekucij, se je postavil na čelo čeških pisateljev in intelektualcev in prvi podpisal deklaracijo, ki zahteva od poslancev, da zastopajo v dunajskem državnem zboru idejo popolnega osvobodjenja Čehoslovakov. Dne 13. aprila 1. 1918. je v praškem Obecnem domu zapregel narod k poslednjemu boju za svobodo. 16. maja istega leta je govoril na znameniti jubilejni slavnosti Narodnega divladu v Pragi. Dne 21. decembra 1918 pa je pozdravil predsednika Masaryka ob njegovem prihodu v Prago. L. 1920. je bil izvoljen za senatorja. Poslednja leta je preživel v za-

tišju, daleč od političnih bojov, zvest domovini, čuječ varuh njene svobode.

Jirásek je začel pisateljevati že l. 1871. Od l. 1874. dalje je izdal skoraj vsako leto eno ali več knjig. Pisal je povesti, romane in drame, za mladih let tudi pesmi. Prvim romanom je zajemal snov iz rodnega kraja. Sem spadajo »Skalac«. »Na vojvodskem dvorcu«. »Skalec. Drugi so se mu zasnivali v Litomyšlu, ob proučevanju lokalne zgodovine, ki je ozko zvezana s slavno preteklostjo Čehov, s habsburškimi boji, z reformacijo, s prepovedmi. (»Filozofovske zgodbe«, »Pri vitezi«, »Na stari pošti«.) Izmed drugih spisov slove zlasti romani »Pasjeglavci«, »V tujih službah«, »Maryla«, »Slavni dan«. V vseh svojih spisih opisuje Jirásek življenje in trpljenje češkega meščana, plemiča in kmeta v preteklih časih in vpleta v zgodovinske dogodke verska, narodna in socialna vprašanja. Naslanja se na zgodovinsko dogana dejstva in umetno izkonstruirati iz njih živo, plastično sliko takratnega časa, vedno dramo posameznikov in rodov. Znameniti so njegovi opisi vojaških akcij, kmetijskih uporov, meščanskih pobun, dijaškega življenja v preporedni dobi, narodnega heroizma in idealizma.

Višek Jiráskovega pisateljevanja so njegovi slovesni romani v ciklilih, ki obravnavajo najslavnejšo češko dobo, ko so delovali Žižka, Hus in drugi. Sem spada trilogija »Med strujami«, romana »Proti vsem« in »Bratstvo«. Dobi nazadovanja je posvečeno »Temno«, prepoved pa opisuje skupini romanov »F. L. Vek« in »Pri nas«. Izmed dram so posebno znane »Jan Hus«, »Jan Žižka«, »Emigranti«, »Otec in »Vojnarka«. Nedavno so izšli v 2 zvezkih Jiráskovi spomini, eno najboljših čeških del te vrste.

Spisi Alojza Jiráskova bodo ostali vedno v zakladnici češkega duha kot ogledalo narodne preteklosti in blesteč dokument pisateljskega genija. Dokler bo živela češka zavest, tako dolgo bodo imeli stalen krog čitateljev. Mojster Jirásek je znan tudi Slovencem. V prevodu imamo med drugim »Pasjeglavci«, ki so vrlj čitana ljudska povest, ljubko »Filozofovske zgodbe«, »Očeta«, in nekatere manjše spise. Velikemu pisatelju češkega naroda ohranimo tudi Slovenci časten spomin.

### »Kolo jugosl. likovnih umetnikov«

Beograd, 12. marca. Č. Tu je bilo ustanovljeno »Kolo jugoslovenskih likovnih umetnikov«. Njegova svrha je, da združi vse jugoslovenske likovne umetnike in jim pomaga pri njihovem delu. Med ustanovitelji ni nobenega prominentnega imena.

### Ljubljanska kronika

Smrt v vlaku med prevozom v bolnico. — »13 asov pa uro so mu vzeli!« — Ljubljana, 12. marca.

Ko je pristal davi osebni vlak št. 614, ki prihaja dopoldne z Zidanega mosta, v Ljubljani, so na kolodvoru iz nekega vagona naložili na nosilnico neko mladenko, ki je bila že mrtva. Reva je med prevozom v bolnico umrla. Kakor smo izvedeli, gre za služkinjo Albino Vojte, rojeno l. 1912 v Zagorju in stanujočo v Retjah. Mladenka je bila tuberkulozna in so jo v zadnjem stadiju hoteli prepeljati v bolnico. Med prevozom pa je svoji spremljevalki Mariji Gostevski v naročju umrla.

Snoči je prišel v neko kavarno neznan možakar, ki je sedel za mizo, rečenirano pljuml predse, vrzel hranilno knjižico, v kateri je bil vknjižen večji znesek denarja, v ko' in zahteval od natakrja, naj mu prinese košček mila, češ da se bo pošteno umil. Čudno gostovo vedenje je vzbudilo natakrjevo pozornost in uvidel je, da ima opravka z blaznežem. Zato je obvestil pred pošto službujočega stražnika, ki je čudnega gosta odgnal na policijo, kjer so ugotovili, da imajo opravka s slabomnim Janezom Strnadom. Policija ga je še snoči izpustila. Davi je možakar, ki je rodom nekje z Dolenjskega, kolovratil po Dolenjski cesti in kričal, da so mu ukradli »13 asov in pa zlato uro«. Siromaku se je najbrž zopet mešalo, ni pa izključeno, da je reveža res kdo okradel. Z »asie« je Strnad najbrž mislil tisočake. Njegovo hranilno knjižico je zaenkrat shranila policija, da mu je kdo ne ukrade.

### Borzna poročila.

#### LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22. 715, Berlin 13.4975-13.5275 (13.5125), Bruselj 7.8915, Budimpešta 9.8967, Curij 1094.4-1097.4 (1095.9), Dunaj 795.93-798.93 (797.43), London 274.96-275.75 (275.35), New York 56.33, Pariz 220.59-222.59 (221.59), Praga 167.39-168.19 (167.79), Trst 296.61.

#### INOZEMSKA BORZE.

Curij: Beograd 9.1375, Pariz 20.201, London 25.125, New York 516.80, Bruselj 72.01, Milan 27.065, Madrid 63.40, Berlin 123.28, Dunaj 72.755, Sofija 3.7475, Varšava 58.075, Budimpešta 90.326, Bukarešta 3.0675.

## „Žarišče požara na Balkanu“

„V interesu miru je treba to žarišče pogasiti milo ali s silo“

Pariz, 12. marca. AA. »Journal de Debats« piše o novi komitski akciji in o položaju na Balkanu ter pravi:

Zdi se, da je prišel trenutek, ko se bo moralo Društvo narodov, bodisi na predlog obeh držav, bodisi na predlog ene same države članice Društva narodov, baviti s to stvarjo, ker bo sicer vlada Jugoslavije uprav fatalno prisiljena, da ponovno zapre meje. V nekem kraju na Bolgarskem se nahaja dokazano žarišče požara in to žarišče je treba pogasiti. Ako bolgarska vlada ni sama sposobna, da to stori, tedaj je treba milo ali s silo pomagati, da se ohrani mir na Balkanu in celi Evropi.

## Bolgarska vlada proti makedonstvujušim

Seja ministrskega sveta — Bolgarija hoče izvajati sporazum po duhu in besedi — Ekspoze zunanjega ministra

Sofija, 12. marca. Pod vtisom zadnjih atentatov, ki so jih izvršili makedonstvujušči na jugoslovenskem ozemlju, se je vršila včeraj popoldne izredna seja ministrskega sveta. Na tej seji se je ministrski svet bavil s temi atentati.

Po seji je ministrski predsednik Ljapčev izjavil novinarjem, da je odločen izvršiti kar najtočnejše sklepe mešane komisije v soglasju z sofijskim sporazumom. Bolgarska vlada ima trd-

no voljo izvajati ta sporazum po duhu in besedi, ker želi mir. V tem pravcu bo storila bolgarska vlada vse, kar je potrebno. Obmejnimi komandantom so že bila izdana tozadevna navodila.

Zunanji minister Burov je sklical za danes zvečer ob 6. sejo zunanjepolitičnega odbora Sobraja, na kateri bo podal ekspoze o sofijskem sporazumu in o situaciji, ki je nastala po zadnjih atentatih.

## Ustanovitev borze dela v Kranju

Za ves gorenjski okoliš je osnovana v Kranju podružnica ljubljanske borze dela

Z ozirom na poseben položaj Gorenjske, kjer se industrija stalno razvija, se je v Kranju otvorila ekspoziura »Javne borze dela«. Urad posluje v bivši Mayerjevi pivarni, sedaj v stavbni zadrugi »Delavski dom« poleg mostu. Pod njeno področje spadajo okrajni glavarstvi Kranj in Radovljica, odnosno ekspoziure O. U. Z. D. Kranj, Trzin in Jesenice.

Poslodavci in delavci označenega območja se opozarjajo, da se v vseh zadevah posre-

devanja dela obračajo direktno na ekspoziuro »Javne borze dela« v Kranju, a ne več na centralo v Ljubljani, ker so se vsi posredovalni posli za gornjo-savsko dolino s 1. marcem 1930 prenesli na ekspoziuro Kranj. Ekspoziura je opolnomočena v vseh zadevah posredovanja dela, dočim bo prošnje za brezposelnostne podpore za enkrat odstopala v rešitev centrali, ker sama za to nima proračunskega kritja. — Javna borza dela v Ljubljani.

## Podrobnosti o rudniški nesreči v Ameriki

Zaradi eksplozije strupenih plinov je nastal požar — Vseh 91 rudarjev je bilo rešenih

New York, 12. marca. O rudniški katastrofi, ki se je pripetila včeraj v rudniku v bližini Steuberville v državi Ohio, se doznavajo naslednje podrobnosti:

Rudarji so že delj časa opažali, da se zbirajo v rovinah eksplozivni plini. Podjetje je sicer ukrenilo korake, da se rovi očistijo plinov, vendar pa ti ukrepi niso bili zadostni. Bržkone je zaradi kratkega stika v elektriki ni napeljav prišlo do eksplozije. Nastal je požar, ki se je naglo razširil na več rovin in še predno je prišla pomoč, je bil del rudarjev odrezan od glavnega dohodnega rova. Po dolgotrajnem prizadevanju se je posreči-

lo izmed 91 zasutih rudarjev rešiti 29. Ostalih 62 se je skušalo rešiti na ta način, da so se umaknili globlje v rove in so se tam zabarikadirali, da bi zaježili požar. Po večurnem naporu se je rešilnemu moštvo posrečilo ob lastni življenjski nevarnosti prodrati do zasutih rudarjev in z veliko muko so vsa 62 spravili iz rovin. Bili so le omamljeni in samo nekateri so dobili opekline. V bolnici je eden izmed rešenih umrl vsled oslabelosti srca, ostali pa so že na poti okrevanja. Med rudarji vlada zaradi te nesreče veliko razburjenje in danes niso hoteli na delo zahtevajoč, da mora podjetje poprej urediti vse varnostne naprave.

## Stara Ljubljana

Ljubljana, 12. marca.

Snoči je imel učitelj g. Potočnik pod okriljem ZKD zanimivo predavanje o stari Ljubljani. Predavatelj je na kratko opisal potres na velikonočno nedeljo l. 1895 ter je ugnenil, da je Ljubljana štela takrat 1373 hiš, od katerih so do l. 1906 podrlj skupaj 154. Med temi je padlo nekaj prav markantnih in pomembnih stavb. Predavatelj je prečel nato na demonstriranje številnih skioptičnih slik, ki mu jih je deloma dal na razpolago fotografski oddelk drž. muzeja.

Iz predavanja, ki mu je prisostvovalo mnogo starih Ljubljančanov, je bilo razvidno, da je bil velikonočni potres z vsemi svojimi grozotami tudi prava sreča v nesreči. Razmajal in porušil je stare in trile stavbe, ki so se umaknile lepim, modernim stavbam. Mesto je pridobilo celo vrsto razširjenih ulic in cest, hiše ob njih pa dovolj luči in zraka. Nastalo je več novih nasadov in parkov, nova predmestja s prilajnimi hišicami in ličnimi vrtovi. Ko prično v kratkem z regulacijo Ljubljane, ko se razpredejo tramvajške linije in avtobusni promet, pridružijo središču mesta obmejni kraji, bo še naraščal tujski promet in donasal Ljubljani novih virov.

Ljubljana je štela ob potresu 32.401 prebivalcev (1373 hiš), 1. januarja l. 1929. pa 57.246 (2830 hiš).



Odstrani vso nesnago, ne da bi tkanina pri tem trpe-la niti najmanjše škode. Radi tega je za pranje volne in svile idealno sredstvo



## Nova razorožitvena konferenca v Parizu?

Francija bo bržkone zapustila londonsko konferenco ter sklicala evropsko razorožitveno konferenco v Pariz

London, 12. marca. Kakor vse kaže, je dosegla kriza na londonski konferenci svoj višek. Anglija in Amerika bi sicer radi videli, da bi Francija znižala svojo tonazo in priznala pariteto Italiji, vendar pa nočeta nikesar slišati o tem, da bi s svoje strani prevzele obveznosti za varstvo na Sredozemskem morju, kjer bi bila na ta način pozicija Francije znatno poslabšana. Glede na to tudi Francija odklanja znižanje tonaže, povdarjajoč, da mora ščititi predvsem svoje interese in skrbeti sama za svojo varnost, če nočeta Anglija in Amerika kolektivno prevzeti jamstva za varnost na morju. Briand bo bržkone opustil nadaljna pogajanja in se vrnil v Pariz.

Današnji pariški listi ostro komentirajo nevzdržno stališče Anglije in Amerike ter pozivajo vlado, naj francoska delegacija zapusti londonsko konferenco, od katere ni pričakovati nobenega rezultata ter skliče konferenco evropskih kontinentalnih držav, na kateri naj bi se nadaljevala posvetovanja o razorožitvi. Vsi listi izražajo prepričanje, da bi bila taka konferenca mnogo uspešnejša in koristnejša.

## Poostritev krize v Angliji

Poraz delavske vlade v spodnji zbornici — Možnost demisije Macdonaldovega kabineta — Usoda londonske konference zapečatená?

Lodon, 12. marca. Angleška delavska vlada je doživela včeraj v spodnji zbornici svoj prvi poraz, ki ne bo ostal brez večjih političnih posledic. Pri glasovanju o načrtu premogovnega zakona je ostala vlada z 274 : 282 glasovom v manjšini. Med glasovanjem je nastal v dvorani tak nemir, da skrutinatorji sprva niti niso mogli razglasiti rezultata. Opozicija je dajala duška svojem veselju z neprestanim ploskanjem ter je pozivala vlado, naj odstopi. Proti vladi so glasovali konzervativci, liberalci in dva neodvisneža. Ko je Macdonald zahteval, da zbornica kljub temu nadaljuje razpravo, je bil s strani opozicije interpeliran, kdaj misli podati ostavko. Macdonald je nato izjavil, da ima vlada še dovolj časa za pre-

mišljanje in da se bo danes popoldne vršila seja kabineta, na kateri se bo razpravljalo o nadaljnjih korakih. V političnih krogih sicer ne pričakujejo, da bo vlada takoj demisionirala, vendar pa računajo s tem, da bo umaknila načrt premogovnega zakona. Zdi pa se, da bo v eventualnim padcem Macdonaldove vlade zapečatená tudi usoda londonske razorožitvene konference.

Lloyd George se je na včerajšnji seji spodnje zbornice pri glasovanju tako razburil, da se je onesvestil. Morali so ga takoj prepeljati domov in po nasvetu zdravnikov bo moral ostati nekaj časa v postelji.

Današnji londonski listi obširno komentirajo včerajšnji poraz vlade in sklenajo na skorajšnjo izpremembo režima.

### Protestni shodi na Bolgarskem

Sofija, 12. marca. Včeraj so se vršili po vsej državi protestna zborovanja proti preganjanju kristjanov v Rusiji. V Sofiji je bil velik protestni miting, na katerem je bila sprejeta ostra resolucija.

### Potovanje dr. Schobra v Pariz

Dunaj, 12. marca. d. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da bo obiskal zvezni kancelar dr. Schober Pariz 1. maja. Iz Pariza bo nadaljeval potovanje v London, kjer se bo sestel s predsednikom Macdonaldom.



# Profesor šest režira stotič

Prvo režijo je imel v Rjazanu v Rusiji — Najljubši mu je Shakespeare

Ljubljana, 12. marca.

Profesor Osep Šest bo režiral jutri v naši dramski gledališki komadi, Shakespearovem »Vihar«. To je obenem njegov trideseti Shakespeare, ki ga je režiral za naš odor. Kdor pozna režisersko delo, ve, kaj pomeni sto režij v desetih letih. Njemu se je pa zdelo čudno, ko ga je naš urednik prosil, naj mu pove kaj o svojem plodovitem 10letnem režiserskem delu. »Zame osebno to ni tak jubilej, da bi ga morali javno obhajevati, je pač stota režija. Bog je hotel, da sem jih toliko zmogel in da jih bom še kdo ve koliko.«



Ni šlo lahko, končno sva se pa le dogovorila. V kavarni »Evropi«... Tam sem stal en gost... itd. Saj ga poznate, profesorja Šesta, on je kakor film, slika, pk, nova slika, pk in zopet nova itd. Če si z njim, se nehoti spomniti njegovega stila: kratki stavki, brez glagola pa tri pikice. Vsak stavek končuje s tremi pikicami. To je filmski ali brozjavni stil. Ravno tak je, če govori. Stavek drvi za stavkom, vmes pa — tri pikice... Človek ga zato tako lahko in prijetno posluša kakor zanimiv in napet film.

— Kako ste začeli, gospod profesor?

— Prvo režijo sem imel v Rusiji, v mestnem gledališču v Rjazanu. Po dveletnem ujetništvu v Rusiji sem šel v ruski teater; ravnatelj Rykov je nato odšel v Moskvo in šel sem z njim, kjer sem ostal do l. 1919. Režiral sem predvsem zapadnoevropske komade. V Rusiji sem imel pri liko spoznati pravo rusko gledališče, Hudožestvenike, naučil sem se marsičesa... Ze l. 1919 sem se vrnil v Ljubljano Dramaturg je bil Pavel Golia in z njim kot bivšim »Rusom« sva se hitro sprijateljila in se zdaj prav dobro razumeva. V tem letu se je ljubljanska drama prenovila, saj vam je znano, novo vodstvo, nov ansambel. Začeli smo z »rusko« sezono. Prvo, kar sem v tej sezoni režiral, so bili »Dnevi našega življenja«, to je bila torej prva moja režija v Ljubljani in na to se je pridružil dozdaj še cel paternošter ostalih devet in devetdesetih...

— Torej lep paternošter uspehov?

— Ja, veste, sto režij še ni sto uspehov, čeprav je to nekaj za oseben razvoj. Toda so komadi med temi, ki so mi v prijetnem spominu. Predvsem je to ves Shakespeare, potem Büchnerjev »Vojček« in njegova »Dantonova smrt«, nato Hasencleverjev »Gobsek«, zelo »obratna« tudi Langerjevo »Periferijo«. V najprijetnejšem spominu mi je pa »Dantonova smrt«.

— Kakšna dela so vam kot režiserju najljubša?

— Ljubim zlasti komade, ki zahtevajo cellega človeka in so problem, da se človek vpraša, ali so vzporedljivi na našem odru ali ne. K temu bi še pripomnil, da je zame teater res teater. V teatru se mora nekaj goditi. Z Goethejem pravim: »Danes pa pustite, da zasvirajo vsi stroji vse svoje arije«. Teatra ne delim v »notranjost« in »zunanost«. To so besede, samo besede. Za uspeh je potrebna tako zunanost, kakor notranost, če ni celotnega učinka, ne koristi, ne pomaga ne zunanost.

Ko sem pa reševal s svojimi režijami res bolj komplicirane režiserske probleme, je bila posledica mojega prizadevanja, da ima naš odor danes tako izveščeno tehnično osebo kot malokateri odori. Teh deček res ne morem dovolj pohvaliti. Zal je pa naš tehnični aparat predpopen, da se bogu smili.

Z ansamblom je pa takole. V teh 10 letih, odkar sem pri teatru v Ljubljani, jih je prav malo, s katerimi sem delal nepretgoma od začetka. To so ga. Šaričeva, ga. Juvanova, ga. Mira Danilova in gg. Gregorin, Plut in inspicient Smerkolj. Naša publika in kritika sta že povedali, da gre ansamblu spoštovanje. To je pri den, poizrtvalen ansambel, ki mnoge dela in naredi. Med njimi sicer niso vsi veliki kanoni, toda so pa vsi taki kanoni, da redko kdaj zgreše in teater se bo lepo razvijal, če bo ansambel tak, kakršen je zdaj.

Neuspeh nekaterih komadov gre pa na račun tega, da smo jih vzporedili pregodaj. Tako na pr. »Periferijo« in »Beneške trgovce«, kakor sem si ga zamislil. Trdno sem prepričan, da bi ta komada uspela, če bi ju vzporedili pozneje. Publika mora namreč tudi imeti šolo za seboj. In naša publika je to šolo naredila in je dobra publika.

— V čem je bistvo vaše režije?

— Režiser skrbi za enoto in osnovno misel, detajli so skrb posameznih igral-

cev; vpoštevam vedno igralčovo naravo, obdržim naj svoje individualno obličje, prišel sem do spoznanja, da tu vsak pritisk več škodi kakor koristi. Glavno je, da to individualno obličje ne kvati kompozicije. Sicer pa ljubim v teatru barvo, grupacijo, glasbo, polagam na vse to važn st. Včasih se z muziko izreče lahko, kar se z besedami ne da povedati.

— Shakespeare vam pa je nemara najljubši?

Da, stota režija je ravno Shakespearejev »Vihar«. To je tudi trideseti njegov komad, ki sem ga režiral na našem odru. Shakespeare je res moj ljubljeneč, nedavno sem obiskal Stratford, kjer ima grob, sem mu nesel rože. Shakespeare je vedno nov, vedno se spreminja, je vedno lep in vedno se veselim, kadar ga ponavljam. »Vihar« je njegovo zadnje delo, v katerem se je poslovlil od pesniškega dela. (Jaz se seveda z režijo tega dela ne poslavljam, vem, da je še marsikaj storil na svetu, ki jih bo treba prebrskati. Duha intucije Ariela v tem komadu torej še ne pustim »na lepše«.)

— Vaši bodoči načrti?

— Še osem let bom delal tu v Ljubljani, potem me vpkolje in napotim se v kako voliko mesto, da se še česa naučim in da še kaj poskusim. Gledališki človek, zlasti pa režiser, ne sme ostati osamljen, biti mora v stiku s svetom in življenjem, ki ga oploja in katero oploja njega. Zato so koristna in dobra gostovanja, posebno za našo dramo, ki je mlada in sveža.

In kaj bi vam še povedal od tej prilike? Da živim v najprijetnejših odnosih s kolegi, da je moj namen, da gremo vedno naprej, da imam cilje za bodočnost, o katerih pa ne morem govoriti, ker smo sredi sezone in že danih obljub še nismo izpolnili, da se mi zdi, da sem tu še koristen in ni treba, da bi odšel v Zagreb ali Beograd, da bi pa tudi tu našel svoje mesto, če bi prilike to zahtevale, da se veselim na turneje dela našega ansambla po vsej Jugoslaviji, katero bomo tako dobro spoznali, da sem v zvezi z zunanjim teaterskim svetom potom Internacionalne unije igralcev, glede kritike pa, da imam črno na belem, da sem največja ničla in najgenialnejši režiser hkrati.

Vidite, to je profesor Šest. Kakor film...

Pomlad prihaja!



Oglejte si računok doše no-ost!

A. & E. Skabernè Ljubljana

## Slovo kapetana Tonkovića od Ljubljane

Administrativni orožniški kapetan gosp. Tomo Tonković je premeščen iz Ljubljane v Zagreb. Kapetan Tonković je deloval v Ljubljani že od leta 1920 kot blagajnik 8. zdej dravskega orožniškega polka ter si je v tem času pridobil s svojo delavnostjo, vestnostjo, demokratičnostjo in strokovnim znanjem mnogo zaslug za orožništvo svoje- ga okoliša, za katero je skrbel kot pravi oče.

Kakor vse drugo, tako je bila tudi administracija po prevratu, osobito v orožništvu potrebna nove organizacije in prilagoditve razmeram in je velika zasluga kapetana Tonkovića, da se je v najkrajšem času ta zadeva uredila. Ustvariti iz nič nekaj, je umetnost, a vendar se je g. Tonkoviću posrečilo rešiti tudi to težko nalogo. Seveda je delal do 16 ur dnevno, sicer bi ogromnega dela ne zmogel.

Glavno skrb je kapetan Tonković posvetil vzgoji administrativnega naraščaja ter je iz njegove šole izšlo več administrativnih oficirjev in uradnikov, na kar je lahko ponosen. — Tudi mu je bila materijalna stran orožništva vedno pred očmi ter je kljub pomanjkanju denarnih sredstev, ki je vladalo po prevratu, znal preskrbeti pravočasno zplačilo mesečnih prejemkov orožnikom, kar je vplivalo na moštvo zelo ugodno.

S svojim demokratičnim in očetovskim nastopom napram podrejenim si je pridobil veliko spoštovanje na vseh, ki smo ga poznali, ter nam je prijetna dožnost, da se g. kapetanu Tonkoviću tem potom javno in prav iskreno zahvalimo za vsa njegova dobra dela in mu želimo tudi na novem mestu obilo sreče in priznanja katero v polni meri zasluži. Nam ostane v trajnem spominu.

Dolžniki.

## Iz Laškega

— Masarykova proslava. Na inicijativo Sokola se je sestavil iz vseh kulturnih, prosvetnih in gospodarskih krogov meddržavni odbor za proslavo 80 letnice prezidenta Masaryka. Odbor je izpolnil svojo nalogo odlično, kajti slavnostna prireditev dne 9. t. m. ob 20. uri v hotelu »Savinja« je bila tako dobro obiskana, kakor že dolga leta nobena prireditev v Laškem. Ob 20. uri je v lepo okrašeni veliki dvorani otvoril slavnostni večer starosta Sokola br. Križnik. Nato je zaigralo godbeno društvo češko državno himno in Bože pravde. — Kot slavnostni govornik je nastopil nadučitelj osnovne šole g. Kislinger, kateremu je pomagal učitelj g. Grušen. Po slavnostnem govoru je nastopilo pevsko društvo »Hum« s patrijotičnimi in narodnimi pesmami. — Slavnost je trajala do polnoči in ljudstvo je bilo zadovoljno s to lepo prireditvijo.

## Zadnji francoski generalni guverner v Ljubljani

Napoleonov guverner Fouché je bil prvotno redovnik, med revolucijo pa komunist, brezbožnik in rabelj

Z dekretom z dne 17. julija 1813 je Napoleon v Dresdenu imenoval najslavnostnejšega policista svoje dobe Fouchéja, vojvodo Otrantskega, za naslednika maršala Junota, ki je bil kmalu zblaznel. Fouché je došel v Ljubljano dne 29. julija... in se je nastanil v baron Zoisovi hiši, medtem ko so škofjski dvorec preurejali za njegov sprejem.

Avg. Dimitz: Geschichte Krains, VIII.

V svojih spominih in označbah raznih osebnosti pripoveduje Ch. Nodier, kako je armada francoskega uradništva, ki je prišla z bajoneti v deželo, zaradi meščanske dobrodružnosti in prikupljivega vedenja guvernerja Fouchéja odšla v najlepši slogi z ljudstvom.

Dr. Jos. Mal: Zgodovina slovenskega naroda. — Izdala Družba sv. Mohorja, 1928.

Zadnji Napoleonov generalni guverner Ilirije, Jos. Fouché, je bil v svoji dobi eden najbolj močnih mož, ki so ga sovražili in zaničevali sodobniki in ki so ga obsojili v svojih spominih Napoleon na Sv. Heleni, Talleyrand in dr. ter ga slikali kot izdajalca vseh načel, vseh strank in mož, ki jim je kdaj služil. Tudi v modernih romanih, dramah in operah nastopa Fouché vedno kot genijalen breznačajnej, kot strašno bister, a potuljen policist ali kot duhovit lopov, ki je naposled zmerno zmagoval.

Ta vlezanimi mož je živel nekaj časa tudi v Ljubljani, prebival v bivši Zoisovi, zdaj Pet. Kozinovi hiši na Bregu, in bil tukaj zaradi svoje meščanske dobrodružnosti in prikupljivega vedenja posebno cenjen.

Prav malo vemo o Fouchéju iz slovenske zgodovine. Zato nas mora zanimati knjiga Stefana Zweiga (Insel-Verlag, Leipzig 1929) »Joseph Fouché. Bildnis eines politischen Menschen«, ki prinaša prvo, po novih virih temeljito sestavljeno biografijo tega čudovitega, lahko rečemo izjemnega moža, zadnjega močnega guvernerja Ilirije, zastopnika cesarja Napoleona I. v naši domovini in našem mestu v času Žige Zois in Valentina Vodnika.

Nemogoče je, podati le v enem članku silno pisane doživljaje in čine tega neverjetno izpremenljivega človeka, ki je posegel tudi v našo zgodovino. Prinesemo torej nekaj člankov. Zweig poroča:

Dne 31. maja 1759 je bil Fouché rojen v huki Nantes. Pomorščaki in trgovci so bili njegovi deda in starši. Tudi njega so določili za poklic pomorščaka, a ker je bil telesno slaboten, je moral v red oratorijancev, kjer je sčasoma postal sam učitelj matematike in fizike ter celo prefekt.

Lahko bi postal pater, toda vezati se ni hotel, zato ni sprejel višjih blagoslovov. Nosil je pač redovniško obleko in tonzuro, ne pa si razločeval v ničemer od drugih redovnikov - duhovnikov. Svobode, da izpremeni poklic in načela kakorkoli in kadarkoli, pa si ni dal vzeti. Tako je vztrajal v samostanih deset let; počel je na raznih redovniških šolah, živel skromno in tiho, neznan in navidežno brez drugega cilja.

V teh desetih letih med samostanskimi stenami pa se je naučil sam marsičesa: tehnične molčanja, zatajevanja in opazovanja. Naučil se je krotiti svoje strasti, prikrivati svoje misli, brzditi se v jezi in žalosti ter se potuhiniti, kakor bi bil brez krvi in živcev. Vzgojil si je jekleno voljo in na zunanjo okamenelost v pogledih, obličju, govorici in kretnjah. Povrh pa še upravljal asketsko vzdržnost, zaničevanje vsakršne naslade in razkošja.

L. 1778 so socialne prevratne ideje preplavile Francijo in začle tudi v samostane. V Arrasu so izomakanci ustanovili klub »Rosati«, ki mu je pristopil tudi Fouché. Ta je občeval s Carnotom in Robespierrom, bledim, revnim odvetočnikom, ki sta članom kluba čitala svoje pesmice. Zlasti z Robespierrom se je zvezoval v prijateljstvu, in govorilo se je, da se je Fouché ožen s Šarlot Robespierrovo. Ko so poslali Robespierrovo v poslansko skupščino v Pariz, je Fouché posodil prijatelju rezežu denarja, da se je mogel odpraviti.

Mahoma je vrgel Fouché kuto v kot, si pustil tonzuro zarasti z lasmi, se oklenil politike in začel v Nantesu predavati o novi revolucionarni ustavi. Par tednov nato je bil Fouché že predsednik političnega kluba in se je oženil z nelepjo, a bogato hčerjo trgovca v Nantesu. Ko so bile raspisane

volitve za konvent, je bil Fouché kandidat in bil l. 1792 izvoljen. Njegova politika je bila predvsem previdna, ne krop, ne voda; radikalen zabavljaj, a obenem konservativ, fanatik svobode, a nasprotnik odprave suženjstva, revolucionar, a obenem zaščitnik imetja, zakonov, starega režima. Njegovo načelo je bilo: v politiki pojdem vedno z večino in svoj plašč bom oblačal zmerom po vetru!

V pariski skupščini sta bili dve močni stranki: spodaj zmerni girondisti, zgoraj radikali, med temi Robespierre. Ker so bili girondisti trenutno močnejši, je sedel Fouché med nje in je s tem pretrgal zadnje vezi z nekdanjim prijateljem. Nato je molčal, opazoval in čakal, kam se nagne tehtnica. Do 16. jan. 1793 se Fouché ni oglašil; tistega dne pa je moral javno glasovati, ali naj kralja Ludvika XVI. kaznujejo s smrtjo ali ne. Robespierre je predlagal in njegov predlog je bil sprejet: vsak izmed 750 poslancev naj glasuje ustno in glasno z »da« ali »ne«. Se 15. januarja je Fouché izjavil, da je proti obglavljenju kralja in je kazal tovarišem svoj zagovor, ki ga bo govoril naslednjega dne in z njim predlagal pomilostitev kralja. Ponoči pa so radikali nahujskali parisko sodrgo, da je divje demonstiral za kraljevo smrt, naslednje dopoldne so huijskači, vlačuge in potepuhi z grožnjami terorizirali poslance in na zgodovinski seji je Fouché glasoval za »la mort« — za smrt! Fouché je izdal svoja načela, svojo stranko in prijatelje, ker je pač videl, da je večina za kraljevo smrt.

A Fouché, ki je sežgal svoj pripravljeni zagovor sojenega kralja, je povrh izdal za svoje volice oklic, v katerem je pisal: »Zločini tega tirana so strašni in so navdali vsa evropska srca z ogorčenjem. Ako ne pade njegova glava takoj pod giljotino, bodo lahko vsi razbojniki in morilci hodili z dvignjeno glavo in čaka nas najstrašnejši kaos.« Treba mu je bilo le 12 ur, da je tako postavil na glavo svoja načela! In njegovi volilci si niso upali ugovarjati. Tako je poslej Fouché lahko zaničeval — ljudsko mnenje, ljudski glas, ki je baže božji glas...

Nato so se začele v skupščini borbe med Dantonom in Robespierrom, Hebertom in Desmoulinsom. Ožračje napeto, nevarno. Fouché se ni maral nikomur zameriti in da se je umaknil, se je dal poslati z 200 poslanci - prokonzuli na deželo, da ondi ureljivi ukaze in želje konventove.

Prokonzul je bil diktator, ki je nalagal davke, obsojal in razsojal, zbiral rekrute, odstavljaj in nameščal častnike in uradnike. Bil je samostan gospod, proti čegar odločbam ni bilo priziva. A tudi nad njegovo glavo je visela giljotina. Zlasti v denarnih rečeh so morali biti vestni.

Tako je Fouché zavladal nad departmantom Loire in bil močnejši kot absoluten kralj v Nantesu, Neversu in Moulinsu. Izsilil je, da se je oglašilo prostovoljno par polkov rekrutov, polno opremljenih s puškami, konji, čevlji in obleko. Prvi čisto komunistični manifest ni delo Karla Marxa ali Georga Büchnerja, nego duševna tvorba Fouchéjeva.

V tem manifestu je dejal Fouché: »Onim, ki delujejo v smislu revolucije, je dovoljeno vse. Revolucija je narejena za ljudstvo, a ne za bogate, privilegirane razrede, nego predvsem za oni neskončni razred bednikov, ki branijo meje naše domovine in prehranjajo družbo s svojim delom. Vzemite vsakomur vse, česar ne potrebuje, kajti vse, kar je odveč, je žalitev ljudskih pravic. Puščajte ljudem le najbolj potrebno, vse ostalo pa naj bo med vojno last republike in njenih armad!«

Fouché je ukazal vzeti ljudem vse odvisno perilo, platno, srajce, robce in čevlje ter vse srebro in zlato. Vse je poslal v Pariz. Jemal je konje iz hlevov, vreče z moko ter je prvi uvedel »emoten kruh«, prepovedal pa luksuzno peko. Tako je oče komunizma Fouché.

Fouché pa je bil tudi prvi, ki je maskočil vero in cerkev, česar si dotlej niti Robespierre in Danton nista upala.

Izdal je proglas: »Hinavski kult se mora zamenjati z vero v republiko in moralno. Noben duhovnik ne sme več nositi duhovske obleke izven cerkve. Čas je, da se ta ošabni in predrzni sloj povrne k čistosti praktičanstva in postane meščanski.«... Kmalu se je Fouché kot glavar vse vojaške in uradne oblasti proglasil še za glavarja cerkve: odpravil je duhovniški celibat in ukazal, da se mora vsak duhovnik v toku enega meseca oženiti ali pa adoptirati enega otroka. Na trgu je sam pare poročal in ločil ter z lece je dokazoval, da ni neumrljivosti



Masiranje s Crème Simon je za obraz božanje. Ker ni ne suha ne mastna nego popolnoma voljna, naglo prodre v kožne znojnice.

CRÈME SIMON

oživlja vrhnji del kože, je napravi voljno in povzdigne naravni lesk vaše polti. Način uporabe: Razgrnite jo po še mokri koži potem, ko ste napravili toaleto. Masirajte nalahno, da prodre v znojnice, potem pa ošušite z brizgačo.

PUDER & MILO SIMON - PARIS

duše in da ni boga. Tudi kriščanske ceremonije na pogrebih je kratko prepovedal.

Fouché je dalje prvi odpravil svetniška imena pri krstu otrok in je dal prvi svoji hčerki med vojaško parado z bobnanjem in muziko ime »Nèvre« po imenu dotičnega departmana.

A to še ni bilo dovolj: Fouché, bivši odvetočnik in učitelj po samostanih, je sam jezdaril po mestnih ulicah s kladivom v desnici ter je na čelu izpreveda lastnoročno razbijal križce, križance, kipe in svetniške slike, češ, da so sramotni znaki verskega fanatizma. Zbrane naropane duhovniško mitre plašče in oltarne prte je dal zmetati na gurnado in jo zažgati. Ljudstvo pa je plesalo okoli plamena. In pridružil se je Fouchéju nadškof François Laurent, ki je zavrgel kuto in se pokril z rdečo čepico revolucije, nato pa še 30 duhovnikov!

Zaboj za zabojem, poln monštranc, kelihov, svečnikov, svetiljk, križev, paten i. dr. je pošiljal Fouché konventu v Pariz saj zlata in srebra je bilo treba čim več za armado in brezkončno vojno. Prvi je storil to Fouché! Drugi so ga šele kasneje posnemali. A nikoli ni uporabil giljotine. Vse je znal doseči le z grožnjami. Zato mu je izrekel konvent prav posebno pohvalo.

Ko se je vrnil v Pariz v konvent, pa je dobil novo nalogo: ukrotiti in kaznovati uporni Lyon, kjer so objavili jakobince Chalignerja, ker je izzval v mestu nemire in ropanje! Konvent je zato sklenil: Lyon se naj poruši! Vse bogataše je pomoril! Ostalo naj le hše revežev, umorjenecov, izgnancev industrijskega poslopija, šole in ubožnice. Ime Lyon naj izgine, mesto pa se zove poslej Affranchie.

Da tako kazen izvršita, je poslal konvent v Lyon bivega izralca, ki je bil nekaj v Lyonu izvižgan, Colliota d'Herbota in bivega redovnika Fouchéja. Nalogo sta opravila temeljito.

Najprej sta priredila martvačo mašo na čast mačenika svobode, Chalignerja. Opleniti sta dala vse cerkve, pobrali vse križce, prte in dragocenosti z oltarjev in vse mašne obleke ter vse skupaj na trgu sožgali. V izprevodu do grmade so nosili plešoč pijani klateži mašne posode, kelije, ciborije in svetniške podobice. Med izprevodom pa je stopal tudi ocel s škofskovo mitro na glavi in s križem in sv. pišmom, privezanim na repu.

Nato sta imela biveši izralce Colliot in biveši redovnik Fouché slavnostna govora na čast Chalignerja, dala oslu pti iz kelija in odnesla doprsni kip Chalignerja v cerkev, kjer sta ga posadila na oltar na mesto odstranjenega in razbitega Kristus.

Naslednjega dne sta obsojila vse v ječo vržene upornike meščane na smrt. Bilo je 1600 smrtnih žrtev Colliot in Fouché sta jih dala zvezati in s topovi postrežati in do drobnega razkosati.

Nato sta dala našepce hiše in palače upornikov s smodničnim razstrelitv in do tal porušiti.

Tako je bil Fouché prvi učitelj komunizma in kar so počeli ali in kar počenajo danes ruski boljševiki, je bilo posnemanje Fouchéjevega divjanja in morjenja v Lyonu decembra 1793. (Pride še.)

## Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sreda, 12. marca 1930, katoličani: Gregor, pravoslavni: 27. februarja, Prokopije.

DANASNJE PRIREDITVE.

Drama: Zaprti. Opera: Glumači, Gianni Schicci. A. Kino Matica: Kozakaška pesem. Kino Ideal: Črni domino. Kino Ljubljanski dvor: Zveza trojice. Predavanje dr. Pirca o važnosti zelnjave v prehrani. Ob 20. pri Sv. Jakobu. DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

## Iz gledališke pisarne

V petek se vrši »Domjaničev večer«, kjer sodelujejo operni in dramski solisti, orkester itd. Govori govak slov. pesnikov upravnika Oton Zupančič. Večer se vrši izven abonma pri značilni cenah.

Gost v ljubljanski operi. V nedeljo 16. t. m. in v torek 18. t. m. bo gostoval v ljubljanski operi prvi tenorist Narodnega divadla v Bratislavi, g. Roman Hübner.

Danes se poje učinkovita Leoncavallova opera »Glumači«. Kot gost nastopi v partiji »Nedde« ga K. Staller-Stotter. Dalje sodelujejo: gg. Marčec, Primožič, Grba, Mohorčič, Dirigent g. Neffat, režiser prof. Šest. Nato sledi Puccini-jeva opera »Gianni Schicchi« z g. Primožičem v naslovni partiji. Nastopijo ga Ribičeva, ga. Španova, gna Ramsakova ter gg. Bebetto, Kovač, Grba, Mohorčič, Simončič, Perko, Sekula, Erklavec in Mencin. Dirigent g. Neffat, režiser g. Primožič. Predstava se vrši za abonma A.

Jutri se poje Puccini-jeva opera »Boheme«. Sodelujejo ga Majdičeva, ga. Poličeva ter gg. Gostič, Grba, Bebetto, Janšo, Mohorčič, Drenovec, Bekš in drugi. Dirigent ravnatelj Polič, režiser g. Krivčevič. Predstava se vrši za abonma C.



# Dnevne vesti

— **Organizacijsko gibanje ljubljanskih poštah uslužbenecov.** Dne 23. februarja t. l. se je vršil redni letni občni zbor Gospodarske zadruge poštah uslužbenecov v Ljubljani. Za to zborovanje je bilo med društvenimi člani veliko zanimanje. Odzvali so se vabilu zadrugarji ter pohiteli v slovensko prestolnico iz Beke Krajine, zele- ne Stajerske, iz divne gorenske in tihe za- mišljene notranjske strani. Zborovanje je otvoril predsednik Čeh Karel ter pozdra- vil navzoče. Iz poročil smo posneli, da je bilo v zadrugi v začetku lanskega leta čez 700 članov z ravno toliko deleži, med le- tom je pristopilo 20 članov z 20 deleži, v isti dobi je izstopilo 10 članov z 10 deleži. Stanje dne 31. decembra 1929 je bilo 712 članov s 712 deleži. Gospodarska zadruga ima poslovne svoje lokale na Grudnovem nabrežju. Tu se vodijo pisarniški posli, a nastanjena je v tem poslopiju tudi društve- na čevljarica in krojačnica. V čevljarici se izdelujejo najkrajši damski, pa tudi moški turistovski čevlji. Umeje se samo ob sebi, da se tu sprejemajo tudi čevlji v popravilo. V čevljarici so zaposleni naj- boljši delavci in zato so tudi njih izdelki fini in solidni. Prav tako dober sloves kakor čevljarica uživa tudi krojačnica, kjer se izdelujejo lepe obleke po primerne nizki ceni. Gospodarska zadruga preskr- buje svoje člane s premogom in drvmi. Je- sen pa je z jabolk, fižolom itd. Poslovanje te uradniške zadruge bi se še vse lepše razmahnilo, ali manjkalo ji primernih loka- li. V enem ali dveh letih se bo dvigal na Dunjski cesti dvonadstropni Poštni dom z gospodarskim poslopjem, kamor prenese Gospodarska zadruga vse svoje poslovanje in uradovanje. V načelniku zadruge so Čeh Karel, predsednik; Ban Marjan, blaginji- čar; Ferjančič Fr., tajnik; člani načelstva so: Gruđen Martin, Lilek Ciril, Maršiček Fr. in Slamič Vinko; v nadzorstvu pa: Hribar Gregor, predsednik; Rakovec Iv., podpredsednik, ter člani: Bizovičar Jožko, Boh Anton in Pokornj Tomo.

— **Prepovedane publikacije.** Notranje ministrstvo je prepovedalo uvažati in širi- ti v naši državi italijanski list »L'Italia Giovane«, ki izhaja v Bologni, list hrvat- skih izseljencev »Hrvatska Misaot«, ki iz- haja v Montevideu (Urugvaj), in knjigo »Egy Halála Met Nemzet«, ki je izšla v Budimpešti v madžarskem, angleškem in italijanskem jeziku.

— **Prevoz trupla poročnika Dušana Ma- canovića z Golnika na Lovčen.** Pretekli teden je na Golniku umrl v cvetu svoje mladosti 26 letni poročnik Dušan Macanovič, doma iz Črne gore. Ker so sorodniki prosili za prevoz trupla v njegov rodni kraj Vinpazar pri Lovčenu, je prevoz pre- zvel Ljubljanski pogrebni zavod. Pretekli četrtlet so na Golniku krslo naložili na av- to ljubljanskega pogrebne zavoda. Avto je krenil preko Dolenjske, Karlova, Gra- čaca, Zrmanje, Krana, Sinja, Metkovića, Dubrovnička in Kotora na Lovčen, kamor je prispel v soboto. Včeraj popoldne se je umrevaški avto, ki ga je spremljal ravnatelj pogrebne zavoda g. Danilo Sapla, vrnil v Ljubljano. Voznja je šla kljub slabim po- timežnim zmetom in silni nevihti v Kotoru gladko. Avtomobil je v petih dneh prevo- zil okoli 1600 km, povprečno 320 km dnev- no. Sotiral je uslužbenec pogrebne za- voda Golnik.

— **Seminar za angleščino na beograjski univerzi.** Prosvetno ministrstvo je spre- jelo predlog sveta filozofske fakultete beo- grajske univerze, da se ustanovi seminar za angleščino.

— **Odjava popravila streh.** Gradbeni ode- lek direktorje državnih železnic v Ljublja- ni sprejema od 15. t. m. ponudbe glede od- daje popravila streh v območju prog, sekcije Maribor. Oglas je na vpogled v pisarni Zbor- nice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri ome- njenem oddelku.

— **V zavodu za zdravstveno zaščito ma- teri in dece v Ljubljani,** se bo otvoril dne 7. aprila tečaj za privatne otroške nego- valke. Sprejme se 15 gojenk. Pogoji so razvidni iz Uradnega lista.

— **Slavnostno število Zborov ob 25 letnici Ljubljanskega Zvona** prenehajo te dni vsi laski naročniški listi. Vsi častni, ustanovni, podporni in redni člani društva pa dobe zvezek brezplačno. Po priložni položnici naj se spomnijo tiskovnega fon- da »Zborov«. Čas je še, da se naročijo na »Zbore«, ki bodo letos prikažali štiri solo- speve. Podprite list! 50 Din na leto za list, ki ima glasbeni in književni del in je v rti tega še lično opremljen in tiskan, pač ta- ko utrpi vsak zavezanec pevcev, vsaka za- vedna pevka in vsaka naša glasbohvala družina! »Zbori« se naročajo po dopisnici na Upravo Zborov, pevsko društvo Ljub- ljanski Zvon, Ljubljana.

— **Pevski zbor Glasbene Matije ljubljans- ke priredil v nedeljo dne 16. t. m. ob pol 16. uri v dvorani Sokolskega doma na Jesenicah koncert,** na katerem se bodo peli umetni zbori in narodne pesmi, ki so se izvajali na koncertni turneji po Franciji. Vstopnice od 15 do 5 Din so v predprodaji in trgovini g. Rika Mežika na Jesenicah.

— **Slovenec v Ameriki.** V Johnstonsu se je 23. februarja pripetila strahovita avto- mobilska nesreča, pri kateri se je ubila mlada Slovenka Mildred E. Vidrihova, hčerka Andreja Vidriha. Dekle je bilo na veselici in se je pozno ponoči z avtomobi- lom vračalo domov. Šofer Frank Jakob je vozil precej naglo in se je na železni- škem križišču zaletel v vlak, ki je stal na progi. Vidrihova je bila takoj mrtva, do- čim je bil šofer samo lahko ranjen. Poli- cija je že aretirala. — V Oaklandu je umr- la Cecilija Kobolnik. — V Port Angelesu so morali Janezu Adamcu amputirati no- go. Poprje so ga že 8krat operirali, pa mu nogo kljub temu niso mogli rešiti. Na- stalo je namreč zastrupljenje.

— **Vreme.** Vremenska napoved nam obeta nestanovitno vreme. Včeraj je bilo obno po vseh krajih naše države oblačno

in deževno. Največ dežja smo imeli menda v Ljubljani in bližnji okolici, kajti do davi ob 7. so znašale padavine 44.2 mm. Veče- raj proti večeru je začel med nalivom na- letavati sneg, ki je čez noč obležal, tako, da smo imeli davj belo odejo, ki bo pa kmalu izginila. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Beogradu 18, v Skopju 13, v Sarajevu 14, v Zarebu 13, v Splitu 12, v Mariboru 11, v Ljubljani 9.2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 746.4 mm, temperatura je znašala 1.2.

— **Bivši orožniški narednik Pirc zopet pred sodiščem.** Pred sarajevskim sodiščem se je te dni začela tretja razprava prou- bivšemu avstrijskemu orožniškemu nare- dniku Pircu, Slovencu z Vrhnike, ki je ob- tožen, da je pustil l. 1914 ustreliti soljaka Marka Džilita brez pravega povoda. Pirc je nedavno okrožno sodišče v Sarajevu obsojilo na smrt, prizivno sodišče pa je obsojilo razveljavilo in odredilo novo raz- pravo. Nedavno se je vršila proti Pircu druga razprava, ki so jo pa morali v svrhu zaslišanja nekaterih prič preložiti. Tretja razprava se je pričela v ponedeljek. Pirc dosledno zatrjuje, da je Džilit nebežnil v Črno goro in da je najbrž v boju padel. Sodišče je zaslišalo pričo Smiljo Džilit, ki je izpovedala, da je nekega dne Marko Džilit odšel z doma in da štiri dni ni videla. Čez štiri dni ji je prišla sosedja Pata Kečo povedati, da leži Marko mrtve v potoku in da ljudje govorijo, da so ga ubili orožniki pod vodstvom narednika Pirc. Na predsednikovo vprašanje, kak- šen je bil Pirc, je pričala dejala, da jo je nekoč v pisarni strahovito pretepel. Sodi- šče je zaslišalo še druge priče. Ker je oro- žni 15. pričo, bo razprava trajala najmanj dva ali tri dni. Obtožnica brani »advokat dr. Badovinac, kot sodni izvedenec pa je do- ločen orožniški poročnik Karol Raida. Za izid razprave vlada v Sarajevu veliko za- nimanje.

— **Strahna smrt.** V Sarči v Banatu se je te dni pripetila strahna nesreča. V hi- ši posestnika Vinka Todorja so kužali zga- rje. Nenadoma se je kotel prevrnil in hi- poma je bilo kriko Todorjeve žene v pla- menih. Nesrečnica je klicala na pomoč, še predno so pa mogli ogenj pogasiti, je To- dorjeva zgorela.

— **Nesreča pri razstreljevanju.** V rud- niški Kopaonik se je pretekli teden pripet- ila težka nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. V rudniku zaposleni delav- ci so hoteli razstreliti veliko skalo. Navra- ti so jo in položili vanjo dinamita. Dina- mit je sicer eksplodiral, toda skala je ostala cela. Zato so ji hoteli delavci do- živeti z nasprotno strani. Zopet so jo na- vrtali in položili v njo drugo dinamito patrone. Še predno je pa nastala eksplo- zija, se je sesul del skale, ki ga je bila pr- va eksplozija zrahljala. Okoli 7000 kg tež- ka plast kamena je zasula delavce. Dva sta bila takoj mrtva, tretjemu je zmečkal- no. Težko ranjenega so prepeljali v bolni- co v Čačku.

— **Bivši avstrijski stotnik pred sodi- ščem.** Skoro istočasno kot orožniški na- rednik Pirc, se je zagovarjal radi sitnega zločina pred osiškim sodiščem bivši av- strovski stotnik Franc Folk. Državno pravništvo ga je obtožilo javnega nasil- stva, ker je med vojno kot stotnik v Nagy- varadu pustil privezati korporala 70, peš- polka Ljubomira Jakovljevića in ga dal strahovito preteptati. Ker ni hotel zatajiti srbske narodnosti. Radi poiznanjanka deka- zov in prče je sodišče obsojilo, ki je se- danj trgovci v Osijeku, opristilo.

— **Fotoparate kupite najbolje pri Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9.** 137

— **Drva, premog, koks naročite pri druž- bi »Kuriv« na Balkanu.** tel. 3434. 190/n.

## VALČKOV VEČER

NA TABORU V SOBOTO, DNE 15. MARCA 1930

### Iz Ljubljane

— **Ij Kako je prišlo do imena »Ilirske ulice« v Ljubljani.** Ko smo l. 1909/10 obha- jali stoletnico Vrazovih Ilircov in Napole- onove Ilirije, sem takratnega župana Ljub- ljanskega g. Ivana Hribarja opozoril, da bi trebalo spomin te naše preteklosti ove- kovediti z imenovanjem nekaterih ljubljans- kih ulic in trgov; tako je Ljubljana dobila Hrvatski trg, Vrazov trg in Ilirsko ulico — vse troje blizu skupaj, da bo simbol oči- ten; »Ilirska ulica« je postala bolj v zvezi z Gajevimi Ilirci nego z Napoleonovo Ilir- jo. Na drugi strani sem pri takratnem za- grebškem županu dr. Milanu Amrušu do- segel, da je Zagreb dobil Slovensko ulico in Vodnikovo ulico (ulico pesnika »Ilirije oživljene«) Zagreb. Dr. Fr. Blešić.

— **Ij Članje sokolskih društev se vabijo,** da v čim večjem številu posetijo akademi- ko hrvatskega pesnika Dragutina N. Do- crnčevića, ki se bo vršila v ljubljanski operi v petek 14. t. m. ob 20. — Sokolska župa Ljubljana.

— **Ij Posipanje cest.** V zadnjem času so posipali Bleiweisovo in Ljansko cesto, kar je je med Karloviškim mostom in mestno železnico. Gramoz za to cesto se je dova- žal iz gramozne jame pri Štepanji vasi. Zdi se posipa prostor med železniškimi skladšči in Masarykovo cesto. To je iz- redno močan vozovni promet; umestno bi bilo tlakovanje z granitnimi kockami. Po- suta cesta ni dovolj trpežna. Jako blatno je cestnišče Dobrišove ulice od Gorupove ulice do Emonske ceste. Ko se blato po- suši, bo tu prahu nič kolkno.

— **Ij Polomljene lesene klopi,** ki več ne ustrezajo svoji nameni, vidimo na Prutah, Gaudnovem nabrežju, v Gradski in Car-

## Triumf slovan. pesmi!

Romantična balada po znani kozaški pesmi »12 razbojnikov.« — Najlepša slika romantične- ga kozaškega življenja.



Uvodoma poje slavna ameriška sopranistka YVETTE RUGEL

Danes ob 4. 7. in 9. uri  
premiera zvočnega filma

# Kozaška pesem

Sodeluje svetovnoznani pevski zbor  
— donskih kozakov —

Hans A. Schlettow

V glavni vlogi nepozabni  
STENJKA RAZIN iz fil-  
ma »Volga, Volga«.

Predprodaja vstopnic od  
10. ure dalje!

Elitni kino Matica

## Angleži in mi

Dosedanje delo »Jugoslovenskega društva za proučevanje angleškega jezika«

Ljubljana, 12. marca.

Po prevratu v svobodni državi se je na- še kulturno življenje razmahnilo, preje nam zaprta vrata so se odprla, novim kul- turnim vrednotam smo jih odprli, ki naj obogate in poživijo nas same. Ta razmah obišče med Slovenci zlasti ustanovitev dveh institucij, ki sta baza za nadaljni razvoj kulturnih stikov z dvema mogoči- nima kulturnima činiteljima v Evropi, Franciji in Angliji. To sta Francoski in- stitut in pa Jugoslovensko angleško dru- štvo v Ljubljani. Delo Francoskega insti- tuta od prevrata do danes je bilo narav- nost ogromno, in obdelati bi ga morali v posebnem članku, pa tudi Jugoslovensko angleško društvo je od ustanovitve do dan- es izvršilo važno misijo glede spoznavanja anglosaške kulture in zblizanja med nami in Angleži.

Društvo je bilo ustanovljeno l. 1922 pod imenom »Jugoslovensko društvo za proučevanje angleškega jezika« (Jugoslav Society for the study of English). Njegov prvi predsednik je bil dr. Gustav Gregorin, tajnica in duša društva pa lektorica angleškega jezika na naši univerzi miss Copeland. Duša društva je miss Copeland tudi ostala in plodonosno delo društva, v kolikor se je moglo doseči udeleževati, je povečini zaslug te neumorne, navduše- ne naše prve iskrene in požrtvovalne an- gleške prijateljice. Sledeče podatke o do- sedanjem delu društva je dala našemu uredniku v razgovoru iz prijaznosti miss Copeland.

Društvo je začelo zelo skromno; prvo, na kar je bilo treba misliti, je bila knjiž- nica. S posredovanjem miss Copeland in drugih članov odbora je društvo dobivalo iz Anglije od prijateljev našega naroda brezplačno vedno več dragocenih knjig tako, da je zdaj v društvenem katalogu vpisanih okoli 1000 števk in šteje knjiž- nica več tisoč knjig iz vse angleške lita- ture, od starejših časov, preko klasične dobe do najmodernejših. Knjižnica se seve- da še izpopolnjuje, vendar je pa že tako popolna, da zadostuje pri študiju za dok- torsko disertacijo iz angleške literature.

Se večji je bil razmah društva, ko je prevzel predsedstvo univerzitetni profesor dr. Leonid Pitamic, sedanjji jugoslovenski poslanik v Washingtonu. Po njegovem odhodu je bil za predsednika izvoljen dr. Jakob Kelemina, univerzitetni profesor.

Prvi namen društva je skrbeti za vež- banje svojih članov v angleškem jeziku s prirejanjem učnih in konverzacijskih te- čajev ter s prirejanjem predavanj in za- bav. Dvakrat tedensko vodi tečaj za člane, ki že poznajo angleščino, miss Copeland, tečaj za začetnike pa vodi z velikim uspe- hom ruski emigrant dr. Panin.

Maloktevni Slovenci, ki so že pred ustanovitvijo društva poznali angleško li- teraturo in obvladali jezik, so s tem imeli priliko, da svoje znanje poglobijo in izpo- polnijo. Važnejše je pa, da je društvo v teh tečajih vzgojilo že celo mlado genera- cijo, kateri je z učenjem angleščine odpe- lo bogati anglosaški kulturni svet. Z ve- seljem moramo tudi ugotoviti, da je zani- manje za angleščino še večje pri najmlajši akademski generaciji.

Društvo ima svoj lokal v hiši Jadransko-podunavske banke v Selenburgovi ulici. Tu je tudi čitalnica. Na razpolago je več najboljših angleških časopisov, kakor »Times«, »Manchester Guardian« itd., več najboljših angleških revij, kakor »The London Mercury«, »The Studio«, »The Graphic« itd., najboljši angleški humori- stični list »The Punch« itd.

Drugi glavni namen društva je, da goji stike z anglosaškim kulturnim svetom s tem, da proučuje njegovo duhovno, umet- niško in gospodarsko življenje. Pred osvo- bojenjem Slovenci nismo imeli prav za prav nobenih stikov z angleško kulturo. Treba je bilo torej začeti od začetka in orati ledino. Tu gre največja zaslug miss Copeland. Ona, ki je tudi znana pisateljica, je bila prva, ki je z nešteti članki v londonskih revijah in časopisih pripove- dovala Angležem, kdo smo, kaj smo in kakšna je naša kultura. Po njenem priza- devanju so prišli že številni Angleži, ki se zanimajo za Balkan, tudi v Ljubljano in ne samo v Zagreb ali Beograd. Angleškim kulturnim delavcem, novinarjem in poli-

tikom je razkazala lepoto naše zemlje in jim odkrila našo dušo. Pri tem so ji seve- da pomagali tudi drugi člani društva. Prvi korak je storjen, prve kulturne stike z Angleži je navezalo Jugoslovensko an- gleško društvo v Ljubljani. To društvo si je tudi prvo začelo prizadevati, da anglosa- ški svet spozna nas, našo kulturno in go- spodarske institucije in teženje.

V istem smislu in z istim namenom ka- kor ljubljansko pa deluje prav agilno in uspešno angleški krožek v Mariboru. Za- nimivo je, da v Zagrebu še ni sličnega društva, v Beogradu pa obstoja angleški klub, ki je pa bolj družabna, nego kulturna institucija.

Ker so premagane prve težkoče, je so- daj na nas, da z resnim delom in prouče- vanjem spoznamo globlje angleško kultu- ro. Kakor ostane posameznik na stopnji animalnosti, če ni živ, sprejemajoč in od- dajajoč član kake kulturne zajednice, tako se tudi narod, ki nima živih plodovitih stikov z drugimi kulturnimi zajednicami, ne more vsestransko kulturno izživeti.

## Plesalka roparjeva ljubica

Lepa plesalka Hara Pasaka je bila iz bogate japonske rodbine. Bila je si- cer zelo dobro vzgojena, študirala je na visoki Soli in postala je zdravnica, toda nekega dne je nepričakovano po- begnila z doma in postala ljubica svo- jega vzgojitelja, bivšega plesalca v ba- ru, ki jo je skrivaj učil modernih plesov. Roditelji so mislili, da se hčerka z do- mašnim učiteljem pridno uči, v resnici sta pa navdušeno plesala. Vzgojitelj se je je pa kmalu naveličal, ker je postal sofastnik bara v Tokiju in jo je hotel zapustiti v njem kot plesalko. Toda mlada lepota se je kot zdravica spo- znala na strupe in nekega dne je ne- zvestega ljubčka zastrupila.

Potem je vstopila v bar kot plesal- ka in si izbrala partnerja, katerega je policija že dolgo iskala, ker je bil po- glavjar razbojniške tolpe, ki je ugrabila mnogo otrok bogatih roditev in za- htevala zanje visoko odkupnino. Hara ni postala samo ljubica roparskega po- glavjarja, temveč je tudi vohnila zanj in mu lovila žrtve. V baru je žrtve opa- zovala, vodila jih je v hotele, potem jih je pa izročala razbojnikom. Policija je pa razbojniško gnezdo kmalu odkrila in ko so detektivji vdrli v lokal, so pičke odtele, ostala je samo lepa plesalka. Bila je aretirana in izgovarjala se je, da so jo razbojniki ugrabili in odvlekli v svoj brijog.

Policija ji pa ni hotela verjeti in sled- nič je priznala, da je iz ugledne rod- bine. Prosila je vplivne prijatelje, naj ji pomagajo. Tako se je posrečilo prepri- čati oblasti, da je bila res ugrabljena. Izpustili so jo, toda ostala je pod poli- cijskim nadzorom. Hara je pridno zahajala v odlične rodbine v Tokiu, po- licija je pa kmalu ugotovila, da se se- staja siehni dan v zakotni ulici z ne- kim beračem, katerega so detektivji are- tirali. Izkazalo se je, da se je skrivaj pod beračo haljo poglavar razbojniške tolpe. Detektiv se je brž preoblekel v njegovo obleko in čakal, da pride Hara. Ko je prišla, je takoj zahtevala denar in očitala ljubčku, da je zadnje čase pre- vež oprezen. Detektiv je odložil masko in napovedal presenečeni lepotici are- tacijo. Pred sodišče pa Hara ni prišla, kajti med potjo na policijo je zavzela močno dozo strupa in umrla.

Pri številnih nadlogah ženskega spola, po- vzroči naravna »Frans Jeselevac« grenčica najboljše olajšanje. Spritevala klini- ka za bolne ženske potrjuje, da se poslužujejo zelo milo odvajajoče »Frans Jeselevac« vode, zlasti pri otrocih z najboljšim uspehom. »Frans Jeselevac« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgo- vinah.

### Uvideven mož.

— Čuj, dušica, mislim da ne boš ho- tela v starem plašču v gledališče.  
— Seveda ne, dragi možček.  
— Saj sem si takoj mislil in zato sem kupil samo eno vstopnico.



Edgar Wallace:

# Vrata izdajalcev

Roman

— Moje načelo je ne spominjati se nikogar in tudi svoje najintimnejše znanice sprejemam kot tuje, ki se mi vedno znova predstavljajo. To je zelo pametno, sami se boste o tem prepričali.

Govoril je z njo, gledal je pa Graham.

— Vi ste pa gospod Hallowell. Sedite, prosim. Vam snem ponuditi skodelico kave?

Pritisnil je na zvonec in naročil kavo, čeprav služke ni bilo od nikoder; tudi telefona ni bilo nikjer. On nekod iz stene se je začel zamolkel glas:

»Qui, m'sieur.«

— To je moj domači telefon, — je pokazal gostoma. — V steni je in prebrisan sem, da bi ga ne našla.

Kaj se ne bojite, da bi nepoklicano ubo prisluškovalo? — je vprašala Diana radovedno in Trayne se je zasmejal.

— Prisluškujejo lahko samo če jim dovolim. Vi ste bili nekaj časa na kmetskih, kajne?

Obmil se je h Grahamu, ki je dovolj dobro poznal narečje svojih jetniških tovarišev, da je razumel namigavanje na svoje nedavno bivališče.

— Da, — je odgovoril.

— To je neprijetno — zelo neprijetno, — je dejal Tiger Trayne. — Ne bilo bi vam treba hoditi na kmete, če bi bili imeli koga, ki bi bil mislil za vas. Generali so odveč, če jim stisnete v roke bajonet, a najhlabrejši in najzvestejši vojniki so slabi generali.

Podal mu je skaflo cigar in ko si je Graham izbral eno, je nadaljeval:

— Človek, ki hoče biti dober zločinec, mora imeti vsaj nekaj policijskega duha, biti mora obenem detektiv. Vio-milec, ki zasnuje načrt, se docela zalepi in nikoli ne sluti možnosti, da bo zasačen. Ko opravi svoj posel, skuša zapustiti napačne sledove, katere opazi tudi bedast amater. Moderne bitke se dobivajo s tla. Seznaniti bi se moral utrdbe.

Nista si upala poseči mu v besedo in Diana je dobro vedela, da Trayne ni zgovoren mož, ki lovi slavo z jezikom, temveč da ima vsaka njegova beseda točen pomen in cilj.

— No torej, če bi se jaz pripravljala na veliko tatvino — evo, kava je tu.

Skrivno dvigalo ni delalo nobenega ropota in vendar se je prikazala v lesenih obojilih stene odprtina, v nji pa srebrni podstavek s skodelicami vroče kave. Trayne je prinesel kavo na mizo, zaprl je limbo v steni in poslušal nekaj časa, če je vse tiho. Potem je primešal svoji kavi smetane, pomešal in popil v dušku vse.

— Če bi torej snoval kaj velikega, za kar bi potreboval pomoči drugih, moških in žensk, ki bi mi načrt uredili recimo za petdeset tisoč funtov, bi vsi to zadevo še enkrat temeljito premislili. Svojemu pomočniku bi naročil, naj se uči plezati po vrvi in skakati z visoka na tla. Seznaniti bi se moral

temeljito z vojaško službo in vsemi običaji kraja, kamor bi ga poslal. Povprašal Graham nestržno.

— Kakšno bo najino delo? — je vprašal mirno in skoro očtivo. — Trayne ga je srepo pogledal.

— Kaj sem govoril o delu? — je znati bi moral dobro plime in oseke... Razlagal sem vama samo svoja načela.

Diana je pomembno pogledala Graham, češ, molči no, saj sam ne veš, kaj čekaš.

— Davi sem sedel tu in razmišljal, — je nadaljeval Trayne. — Se sam dobro ne vem, kaj je bilo prvo, na kar sem mislil. Če se ne motim, sem razmišljal o večerinski obravnavi v Old Bailey. Kako kruti so ti sodniki! Obsojili so človeka na prisilno delo zaradi bedastega vloma, ki mu ni vrzel niti sto funtov. Mislil sem si, kako bedasto je to. Lahko bi bil tvegal manj in dosegel več. Tu se mu obeta petdeset tisoč funtov, ne belica manj. Petdeset tisoč, — je mrmral, — to je pač lep denar.

Obmolnil je, kakor bi vzpodbujal k opazki, toda Graham je bil že posvarjen in je molčal.

— Navaden vlom človeku tudi slabe ne prinese, — je nadaljeval Trayne in zrl skozi okno na Soho Square. — A verjemita mi, moškemu, ki ima le malo ponosa, gre tudi za slavo. Če bi bil jaz vlomilec, bi hotel videti poročilo o svojem vladu natiskano z debelimi črkami v vseh listih. Rad bi storil kaj tako izrednega, da bi po vsem svetu govorili o meni.

Znova je obmolnil in se ozrl najprej na Diana, potem pa na Graham.

— Že tristo let je minilo od najzanimivejše tatvine. Tat je bil bahav, pritlikav pijanec in malo je manjkalo, da ni pobegnil, čeprav ni imel ne aeroplana, ne podmornice, ne drugih pripomočkov naše dobe. Ta kapitan Blood...

Diana se ni mogla več premagovati, da bi ne vzdihnila. Toda zdela se je, da Grahamu Hallowellu to ime ni ničesar pomenilo.

— Ta kapitan Blood je imel s svojimi načrtom sakramensko smolo, katero je pa zaslužil. Je bil obešen? Ne spominjam se več. Ne vem, če ponlačajo tatvino kraljevskih znakov z vesali.

Graham Hallowell je vstal in od groze zazijal.

— Kraljevske znake? — je ponovil z drhtečim glasom.

— Vredni so okroglo milijon funtov. — Tiger Trayne je nalašč obmolnil. — A če jih cenimo s sentimentalnega vidika, so vredni mnogo več. Vi poročate, da je to blazna misel, je-li? Tudi meni se je zdelo tako, ko sem zvedel za ta načrt. Zares je to blazna ideja, kajti kakšno veselje bo mogel imeti nekdo, če si natakne na svojo prevečnjo butico angleške krono? Saj bi ga njegovi podložniki ne mogli občudovati v nji, ker bi jo moral nositi skrivaj v kakem temnem kotičku Kishlastana, kamor bi niti njegove žene ne smele.

Diana je zagrešila veliko netaktnost, ko je vprašala:

— Mislite princeza iz Kishlastana? Zamahnil je z roko v znak, naj molči.

## Naročajte

„Našo dobo“

# William Howard Taft

Včeraj so pokopali v Ameriki bivšega prezidenta Tafta — Iz Taftovega življenja

Včeraj so pokopali Williama Tafta, ki je bil od 1. 1909 do 1913 prezident Zedinjenih držav. Sedanjí prezident Hoover je odredil ob Taftovi smrti 30 dnevno narodno žalovanje. V proglasu na ameriški narod maglaša prezident velike zaslugе pokojnega za Ameriko.

Wilsonov predhodnik na prezidentskem mestu Zedinjenih držav je bil nedvomno eden najpopularnejših Američanov. Od New Yorka do San Franciscosa, od Velikih jezer do vročega Teksasa, povsod je imel Taft mnogo prijateljev in njegovo ime se je vedno spoštljivo izgovarjalo tudi v inozemstvu. Bil je pravi tip flegmatičnega in dobrodušnega Američana, ki mu je šlo samo za potrebe in dobrobit ameriških državljanov. Toda v odločilnem trenutku je znal nastopiti tudi v zaščito interesov vsega človeštva.

Taft je bil rojen 15. decembra 1857 v Cincinnati, v središču ameriškega blagostanja, v mestu mesnih kraljev. Zato ni čuda, da je bil tudi sam dobro rejen in da se je smehljaj tudi v najtežjih trenutkih življenja. Zelo posrečeno se je pošalil nekoč z njim prezident Roosevelt. Taft je bil takrat guverner na Filipinih. Prezident se je spomnil svojega starega, debeluhastega Billa tam na drugem koncu sveta in brzojavil mu je: »Si zdrav? Kako se ti godi?« Taft mu je takoj brzojavno odgovoril, da se počuti izborni in da je jahal zjutraj 15 milj daleč. Roosevelt ga je pa takoj brzojavno vprašal, kako se godi njegovemu konju.

Po končanem študiju je bil Taft več let v sodni in upravni službi, leta 1901 je pa posegel v višjo politiko. Imenovan je bil za guvernerja v novi ameriški koloniji na Filipinskih otokih in se je zelo dobro izkazal. Kot dobrodušen mož si je znal pridobiti naklonjenost upornih domačinov, ki so kmalu spoznali, da je Taftova uprava neprimerno boljša od bivše španske uprave. Kot guverner je prišel Taft z zelo kočljivo nalogo tudi v Rim. Vlada mu je poverila pogajanja s papežem Leonom XIII. glede posestev raznih katoliških redov na Filipinih.

Pripovedujejo, da je Taftov dobrodušni smehljaj zmagal tudi v diplomatičnem Vatikanu in visoka vatikanska gospoda se je še dolgo spominjala debeluhastega Američana kot izbornega družabnika. Potem so mu poverili drugo kočljivo nalogo, mesto guvernerja na Kubi med vstajo. In tudi tu je Taft dokazal, da se da zlepa vse doseči. Potem je nastopil debeli Bill pot okrog sveta in ko se je bližala druga doba Rooseveltovega prezidentstva koncu, je nastopil Taft na prezidentovo prigrivanje kot edini možni kandidat republikanske stranke proti demokratu Bryanu. Bil je izvoljen z ogromno večino in 4. marca 1909 je svačeno nastopil svoje mesto v Belem domu. Njegova popularnost je postala s tem še večja.

Maló je bilo v Ameriki taklo popularnih prezidentov, kakor Taft, čeprav je bil on po vrsti 27. Toda proti koncu svojega prezidentovanja je kljub temu doživel hude poraze. Prvotno je bil Roosevelt njegov najboljši prijatelj, pozneje sta se pa sprla in bivši prezident je prevzel proti njemu vodstvo naprednega krila republikanske stranke. Mnogi pristaši republikanske stranke namreč niso bili zadovoljni s Taftovo carinsko politiko. Njegova politika državnega gospodarstva je pa naletela celo na ostro kritiko. Roosevelt ni bil zadovoljen s svojim nekdajšnjim varovancem in začel je borbo proti njemu. Za prihodnje prezidentske volitve je bil sicer prvotno nominiran zopet Taft, toda Roosevelt je izposloval revizijo dotičnega akta in posledica je bila, da je imela republikanska stranka za volitve 1. 1912 dva kandidata.

Taftov poraz je bil velik, od vseh držav sta mu ostali zvesti samo Utah in Vermont, pa tudi Roosevelt ni dobil bitke. Razkosanost republikancev je pripomogla do zmage Wilsonu, kar je bilo velikega pomena za svetovno zgodovino. Kdo ve, kako bi bila končala svetovna vojna, da je sedel v Belem domu namesto demokrata Wilsona republikanec. Kljub porazu je pa ostal Taft popularen. Začetkom vojne se je navdušeno zavzemal za nevtralnost in zagovarjal kot pravi republikanec stališče, da se evropske homatije Amerike nič ne tičejo, ko je pa Wilson sklenil poseči v vojno, Taft ni bil med njegovimi nasprotniki. Po vojni pa vidimo Tafta zopet med sebičnimi ameriški politiki republikanske stranke. Za Hardinga je postal Taft predsednik vrhovnega sodišča. Pod njegovim predsedstvom je vrhovno sodišče odklonilo priziv petrolejskega magnata Harry Sinclaira in njegovih tovarišev, zapletenih v znané skandale. Taft je pospešil delo vrhovnega sodišča. Pred njim je trajalo večkrat dve leti, predno je sodišče sklepalo o prizivu.

Taft je ostal do zadnjega zelo marljiv in agilen. Delal je v svoji krasni vili v Washingtonu, poletje je pa preživel vedno na svojem posestvu v Pointe-au-Pic s krasnim razgledom na reko Sv. Lovrenca. Delo pri vrhovnem sodišču je nekoliko zmanjšalo njegovo težo. Službo predsednika je nastopil s 340 funti, z delom in dijetu je pa potislil težo na 250 funtov. Mesto predsednika vrhovnega sodišča je odložil šele, ko je bil star 73 let.

## Mesojedno drevo

Brazilski raziskovalec dr. Marino de Silva se je vrnil nedavno z znanstvene ekspedicije v Manaos in poroča o čudnem odkritju. Učenjak je ugotovil, da raste v nekaterih krajih brazilske Guayane drevo, ki se hrani z mesom sesalcev. Mesojedno drevo meri v premeru približno 4 čevlje in doseže višino štirinadstropne hiše. Od drevesa se širi smrad, podobna smradu guilega mesa. Smrad se širi iz »organov«, ki prebavljajo meso. Čudno je, da privabi baš ta smrad opice, ki plezajo po drevesu do vrha med goste vejeve, od koder se ne vrnejo več. V mrežo zverženih vej se namreč tako zapleto, da običje v nji in ne morejo nikamor. Seveda napenajo vse sile, da bi se rešile, pa jim nič ne pomaga. V treh dneh je opicja tragedija navadno končana in uboga

žival pogine na drevesu. Organične dele opičjega telesa sesajo veje tako dolgo, da ostane od opice samo še okostnjak.

Prizor, ki ga je videl dr. Marino de Silva, ko je prišel k prvemu mesojednemu drevesu, je bil strašen. Okrog in okrog debela so ležale lobanje in kosti. In vendar ne moremo očitati naravi, da je ustvarila mesojedno drevo ali roparja v kraljestvu rastlin. To drevo je namreč nekakšen regulativ narave, ki varuje brazilske pragazdove, da se opice v njih preveč ne razmnože.

## Iz dežele pritlikavcev

Na Filipinih so vladali Negritom trije kralji, cesar-prorok, Lucas in dobrih 60 cm visoki pritlikavec Diki-diki, ki je nedavno umrl. Negriti spadajo med najbolj zaostale prebivalce Filipinskih otokov. Stalnega bivališča večinoma nimajo, žive v pragozdovih, hranijo se z divjačino in prenočujejo kar na drevju. O Diki-dikiu pripoveduje ameriški preiskovalec Merriman zanimivo storijo.

Diki-diki je živel do 50. leta kot star samec. Naenkrat ga je pa prišlo in začel se je ozirati po nevesti. Zagledal se je v princeso Ajaratol s sosed. otoka, ki ni merila niti 60 cm. Toda Diki-diki je našel tekmeča v osebi maharadža Kirama, 125 cm visokega pritlikavca. Kiram je dvoril princesi že nad leto dni, toda Diki-diki je znal govoriti tako prepričljivo, da se je moral tekmeč umakniti. Američan je preprečil vojno s tem, da je pojasnil Kiramu, da se bo Diki-dikiu maščeval najbolj kruto, če mu prepusti nevesto. To je pomagalo. Ko je prišel Diki-diki ponuditi princesi svoj prestol, gaje spodila. Pritlikavi vladar je plakal in tarmal v svoji »palaci« ves teden, končno je pa poslušal nasvet in sklical svoje načelnike k posvetovanju. Načelniki so odšli po posvetovanju k trmasti princesi in so jo v dveh dneh pregovorili, da je vzela Diki-dikiu. Škodoželjni Kiram je bil pa za pričo.



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Učenček ima prav.

— Janeček, povej nam, katere živali so prebrisane.

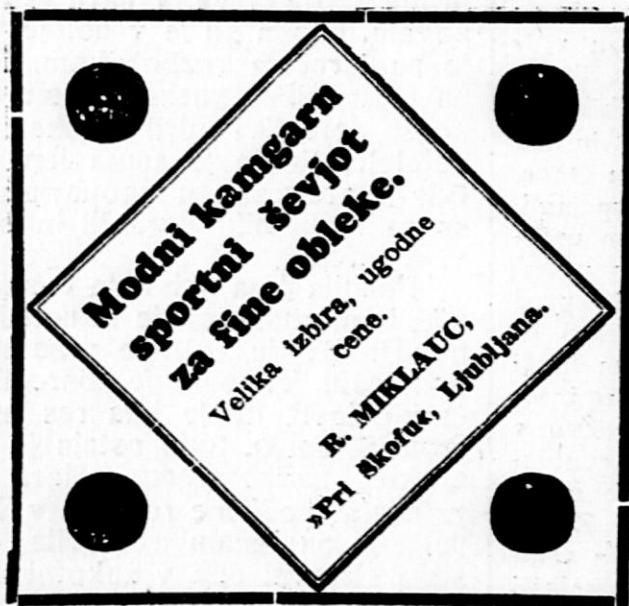
— Prebrisane živali so: pes, slon in bizon.

— Bizon? O njem smo se učili samo, da izumira.

— Saj baš zato je prebrisan, gospod učitelj. Oni dan ste namreč dejali, da samo tepci na svetu ne izumirajo.

# LOKAL

eden ali dva — skupno 40 do 80 m<sup>2</sup> na prometnem kraju sredi Ljubljane 18 č. m. Ponudbe pod »Denar« na upravo »Sl. Naroda«. 1088



## Revmatizem

Zahvalnica.

G. dr. Rahlejevu, Beograd, Sarajevska 70.

Podpisani sem prejel 1. t. m. dve steklenici Radio Balsamika. Lek se je takoj po uporabi pokazal za vrlo dobro sredstvo proti revmatizmu. Zato se Vam tem potom najlepše zahvaljujem in Vas prosim, da mi s povzetjem pošljete še dve steklenici. To je za dve drugi osebi, ker je več na revmatizmu bolnih.

Litija, 7. junija 1927.

Z velespoštovanjem  
Fran Topolovek.

Lek RADIO BALSAMIKA izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij Radio Balsamika dr. I. Rahlejev, Beograd, Sarajevska 70. Dobiva se po vseh lekarnah.

## Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Na obroke

kupite lahko vsakovrstno blago s posredovanjem Kreditne zadruge detajlnih trgovcev, Cigaletova ulica 1. Posreduje hitro in diskretno. 34/T

## L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo  
dežnikov in solčnikov  
ter sprehajalnih palic  
Popravila se izvršujejo  
— točno in solidno —

## Klavirji!

Svarim pred nakupom navideznega blaga, cenim klavirjev!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Höpfl, Stübeli original, ki so nesporno najboljše (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sod. izvedenec in biv. učit. Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3

Najcenejša posojevalnica.

Ribje olje

sveže, najfinije, norveško, iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani, se pripravlja bledim, slabotnim osebam. 87-L

Ženitna ponudba.

Sem iz posestniške družine, mlada kristjanka, dobra gospodinja s precejšnjim premoženjem in nepremičnim imetjem. Od staršev nasledovano gospodarstvo je izvrstna podlaga za zanesljivo in udobno življenje. Ne iščem bogatega, ampak značajnega in solidnega soproga. Ponudbe s popolnim naslovom pod šifro »Davno zaželjena sreča« na upravo »Slov. Naroda«. 935

MODROCE

la afrik močno blago Din 240.— spodnje modroce, mreže, posteljne odeje najcenejše kupite pri

RUDOLF SEVER

Marilja trg 2

Zahtevajte vzorce! 29/T

## I. Stjepušin

ZAGREB, Jurevska 57

priloga najboljše tambara, črna, šibla, pariturne i ostale potrebnosti za vsa gospodstva. — Odlikovan na pariskoj izstavi Cjamel franko.

Potnika

ki bi obiskoval privatne stranke, sprejme Jančiča, Tavčarjeva 1. 1107

Za učitelje, učiteljice in gozdarje

ki stanujejo v bližini gozda in žele dober in lahek postranski zaslužek — maj se obrnejo glede navodil na tovarno Gajret, Zemun, Pašičev trg 5. 880

## Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN

Stari trg 32, Ljubljana.

## Vezenje nevestinih oprem, zaves, pregrinjal

najcenejše in najfinejše

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

Entlanje, ažuiranje, predtiskanje takoj!

## Opeko in strešnike

vseh vrst za zidavo hiš, iz znanih Karlovskih opekarn »ILOVAC«, dobavlja franco vsaka postaja po konkurenčnih cenah, samo

»EKONOM«, generalno zastopstvo za Dravsko banovino, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7.

## Mramornato steklo

v različnih barvah in velikostih. 6—8 mm debelo za obložitev kopalnic, toalet, hladilnic in kuhinj, za notranjo ureditev prodajalnih lokalov itd. je novost za Slovenijo.

Je masiven material brez glazure, kot steklo ne izgubi barve. Potrebne luknje se lahko vrtajo v vseh premerih. Obložitev gladkih sten se vrši s specialnim klejem ali se pa pritriljo plošče z vijaki. — V zalogi ima in tozadevna dela izvršuje

## „KRISTAL“ D. D.

Ljubljana VII (tel. 3075) — Centrala Maribor (tel. 2132) — Split

Izdeluje ogledala iz la zrcalnega stekla 5½ do 8 mm debeline v vseh veličinah, tudi v merah 300 X 200 cm in več, brušena stekla z okraski (ornamenti) ter upognjena stekla. Popravila osepela ali sploh pokvarjena stara ogledala, izvršuje zastekljenje izločb in portalov z zrcalnim steklom 6 do 8 mm, s specialnim steklom 5 do 6 mm; vloga stekla v medenino (Messingfassungen), izdeluje pulne plošče iz 8 do 10 mm debelega zrcalnega stekla. — Ima na skladišču v vseh veličinah zrcalno steklo 5½ do 8 mm, tudi nadmočno 8 do 10 mm debeline, specialno steklo 4 do 6 mm, ledenasto steklo 5 mm, alabastr steklo 9—11 mm, colska ogledala; vse po jako zmernih cenah. Jamči za prvovrstno izdelavo vseh svojih proizvodov. — Zahtevajte ponudbe!